

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Adatbázis szerzői jogi és sui generis védelme

Ügyszám: SZJSZT-23/08/1.

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A kirendelő Fővárosi Bíróság azt kérte a Szerzői Jogi Szakértő Testülettől, hogy a felperes R.M.A. Kft. (a továbbiakban: „Felperes”) és az alperes A.I.Sz. Kft. (a továbbiakban: „Alperes”) által feltett kérdéseket válaszolja meg.

A Felperes által feltett kérdések:

1. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy az alperesi adatbázis struktúrájában, szerkesztési elveiben összetéveszthető-e a felperes adatbázisával?
2. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy a felperes által hivatkozott a felperesi adatbázisban található hibák, elírások (pl. egyes idegenforgalmi szolgáltatók neve, elérhetősége, más adata) az alperesi adatbázisban is megtalálhatóak-e?
3. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy a felperesi adatbázisban található egyes hiányosságok (pl. bizonyos szálláshelyeknél a pontos cím nem jelenik meg) az alperesi adatbázisban is megtalálhatóak-e?
4. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy a felperes által hivatkozott a felperesi adatbázisban található „alapadatos partnerek”, illetve „fizetős partnerek” megkülönböztetés az alperesi adatbázisban is megtalálható-e?
5. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy a felperesi honlapon azok a vendéglátó-ipari egységek, amelyek kategóriába sorolás nélkül szerepelnek, az alperesi honlapon is kategóriába sorolás nélkül szerepelnek-e?
6. A felperesi honlapon a nagyobb városok mellett található kisebb településeken található szálláshelyekre vonatkozó speciális böngészési módszer az alperesi honlapon is megtalálható-e?
7. Nyilatkozzon a szakértői testület arra vonatkozóan, hogy a bizonyítékok alapján megállapítható-e, hogy az alperes honlapján az adatok, egyéb tartalmi elemek elrendezése, struktúrája a felperesi honlapról átvételre került.
8. Milyen terjedelemben állapítható meg a felperesi adatbázis adatainak kimásolása, vagy újrahasonosítása az alperes által, a csatolt bizonyítékok alapján?
9. A felperesi adatbázis tartalmának összeválogatása, elrendezése, szerkesztése alkalmas-e arra, hogy gyűjteményes műnek minősüljön?

10. A felperesi adatbázis alkalmas-e arra, hogy szerzői jogvédelem alatt álljon?

11. Amennyiben a felperesi adatbázis alkalmas arra, hogy szerzői jogvédelem alatt álljon, a bizonyítékok alapján megállapítható-e, hogy az alperes megsértette a felperes szerzői jogát?

12. Amennyiben a felperesi adatbázis nem alkalmas arra, hogy szerzői jogvédelem alatt álljon, alkalmas-e arra, hogy kapcsolódó jogi védelem (ún. sui generis védelem) alatt álljon?

13. Amennyiben a felperesi adatbázis alkalmas arra, hogy kapcsolódó jogi védelem alatt álljon, a bizonyítékok alapján megállapítható-e, hogy az alperes megsértette a felperes szerzői jogát?

Az Alperes által feltett kérdések:

14. (Alperesi beadvány 1. számú kérdése.) A felperesi honlap, illetve a mögötte található adatbázis, valamint az alperesi honlap, illetve a mögötte található adatbázis a szerzői jogi törvény értelmében tekinthető-e olyan gyűjteményes műnek, melyet megillet a szerzői jogi jogvédelem és ez alapján felperes, illetve alperes rendelkezik-e az ún. „sui generis”

adatbázishoz fűződő jogokkal, illetve vizsgálhatóak-e ezek a kérdések figyelemmel az eltelt időre, illetve arra a tényre, hogy az adatbázisok a felperes által állított jogsértés időpontjában fennállt állapota jelenleg már nem áll rendelkezésre?

15. (Alperesi beadvány 2. számú kérdése.) A felperesi, illetve az alperesi honlap és a mögöttes adatbázis vonatkozásában a T. Szerzői Jogi Szakértő Testület álláspontja szerint azok egyéni, eredeti volta és szerkesztése megállapítható-e figyelemmel az eddig keletkezett valamennyi iratra is?

16. (Alperesi beadvány 3. számú kérdése.) A szakértői vélemény elkészítésekor rendelkezésre álló adatok és iratok alapján szakértői eszközökkel megállapítható-e, hogy az alperes honlapján található adatok és egyéb tartalmi elemek elrendezése, struktúrája átvételre került-e a felperesi honlapról, és ha igen, milyen mértékben és terjedelemben (azaz annak jelentős részét vagy egészét érintik-e)?

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Az eljáró tanács a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8.§ (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a számára átadott dokumentumok az alperesi adatbázis egészét nem tartalmazzák, arról csupán a Felperes által csatolt képernyőképek, illetve az Alperes által – CD-n – csatolt SQL fájlok álltak az eljáró tanács rendelkezésére. Jóllehet az utóbbi fájlok

alapján az alperesi adatbázis ún. táblaszerkezete és adattartalma megállapítható, ugyanakkor nem tehető megállapítás például az előre definiált (az adatbázis használója számára használatra felkínált) adatbázis lekérdezések vonatkozásában. Ezzel egyidejűleg a felperesi adatbázis – mivel az az interneten mindenki számára elérhető – egésze az eljáró tanács rendelkezésére állt, de az alkalmazott táblaszerkezet vonatkozásában az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott dokumentumok nem tartalmaztak teljes körű információt.

Ad 1. Az eljáró tanács megítélése szerint a két adatbázis nem összetéveszthető, de azok nagyfokú hasonlóságot mutatnak. A nagyfokú hasonlóságot elsősorban az indokolja, hogy a hasonló célt szolgáló adatbázisok szerkezete – követve annak funkcióját és a felhasználói igényeket – lényegében azonos.

Ad 2. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a felperesi adatbázisban megtalálható hibák az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlapon is megtalálhatóak voltak. Az eljáró tanács e megállapítása során a Felperes keresetlevelének F 11-25. számú mellékleteiben szereplő képernyőképeket vette figyelembe.

Ad 3. Ha a Felperes kérdésében szereplő „hiányosság” fordulaton a lehetséges adatok körének teljességének (telephely címe, telefonszám, honlap stb.) hiányát kell érteni, úgy a hiányosságok az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlapon is tetten érhetőek voltak.

A peres iratokban nincsen adat arra nézve, hogy az Alperes, vagy annak megbízottja (alperesi perbeavatkozó) önálló, de tárgyilag egybeeső gyűjtőkörrel rendelkezett volna. Így elképzelhető lenne, hogy a hibák egy közös, eredetileg is hibás adatforrásból származnának.

Ad 4. Az eljáró tanács megállapítja, hogy az „alapadatos” és „fizetős” partnerek közötti különbség megtalálható volt az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlapon. Az eljáró tanács e megállapítása során a Felperes keresetlevelének F 2-9. számú mellékleteiben szereplő képernyőképeket vette figyelembe.

Ad 5. Az eljáró tanács megállapítja, hogy azon vendéglátó-ipari egységek, amelyek felperesi adatbázisban kategória nélkül kerültek rögzítésre, az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlapon is a nélkül kerültek megjelenítésre. Az eljáró tanács e megállapítása során a Felperes keresetlevelének F 26-29. számú mellékleteiben szereplő képernyőképeket vette figyelembe.

Ad 6. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a felperesi honlapon a nagyobb városok mellett található kisebb településeken található szálláshelyekre vonatkozó speciális lekérdezési mód az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlapon is megtalálható volt. Az eljáró tanács e körben a Felperes keresetlevelének F 30-36. számú mellékleteiben szereplő képernyőképeket vette figyelembe.

Ad 7. Az eljáró tanács megítélése szerint a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján megállapítható, hogy az alperesi adatbázis adattartalmát a felperesi adatbázisból másolták ki. Ugyanakkor az eljáró tanács az adatok elrendezése, azok struktúrája vonatkozásában a kimásolást csak részben tartja megállapíthatónak. Az eljáró tanács ezen a helyen is meg kívánja ismételni azon korábbi megállapítását, amely szerint az adatbázisok szerkezetét, struktúráját – az esetek jelentős részében, és a tárgyalat ügyben is – nagymértékben meghatározza azok funkciója, ezért önmagában az adatbázis szerkezetének, struktúrájának átvétele nem feltétlenül jelent jogsértést. Ehhez először azt kell ugyanis megállapítani, hogy a

felperesi adatbázis gyűjteményes műnek minősül-e, illetve az alapján az adatbázis egésze vagy annak egy része (pl. szerkezeti felépítése) szerzői jogi védelmet élvez-e. E kérdésekről az eljáró tanács a további kérdések megválaszolása során ad választ.

Ad 8. Tekintettel arra, hogy az alperesi adatbázis alapján megjelenített honlap már nem elérhető, az eljáró tanács a kérdésre nem tud választ adni. Az eljáró tanács ugyanakkor megjegyzi, hogy a csatolt képernyőképek alapján valószínűsíthető, hogy az adatok egésze, vagy azok jelentős része átmásolásra került.

Ad 9. Az eljáró tanács előjáróban kiemeli, hogy bár az adatbázisok szerzői jogi védelmére vonatkozó rendelkezéseket több alkalommal módosította a jogalkotó, azok 1988. november elseje (a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény [régi Szjt.] végrehajtásáról szóló 9/1969. (XII. 29.) MM rendeletet módosító 18/1988 (VIII. 24.) MM rendelet hatályba lépésének napja) óta változatlanok abban a tekintetben, hogy gyűjteményes műnek minősülhet az adatbázis (korábbi terminológiát használva, az adattár) is, ha annak tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jelleget mutat. E szabályozásban az adatbázisok jogi védelméről szóló 9/96/EK irányelv 2001. évi implementálása sem hozott változást. Ezt rögzíti a hatályos szerzői jogi törvény (a továbbiakban: „Szjt.”) 7.§-a és 61.§-ának (1) bekezdése is.

Az eljáró tanács ezt követően megvizsgálta, hogy a felperesi adatbázis tartalmának (a) összeválogatása, (b) elrendezése, (c) szerkesztése egyéni, eredeti jellegű-e.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a felperesi adatbázis a vendéglátó- és szálláshelyek adatait gyűjti és rendezi kategóriákba. Ezen adatok önálló szerzői jogi védelmet ugyan nem élveznek, ez ugyanakkor – az Szjt. 60/A. §-ának (1) bekezdése szerint – az adatbázis egészének gyűjteményes műként történő elismerésének nem is feltétele.

Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott adatok alapján megállapítható, hogy Felperes arra törekedett, hogy az ország területén fellelhető *valamennyi* vendéglátó- és szálláshely adatait adatbázisában rögzítse. Erre utal a Felperes 2005. január 15. napján kelt keresetlevelének azon része is, amely szerint „A felperes területi képviselői hálózatán keresztül biztosítja adatainak frissességét, valamint az új adatok folyamatos gyűjtését.” Az eljáró tanács e helyen hivatkozni kíván Szerzői Jogi Szakértő Testület 38/06. számú szakvéleményére, amely szerint „az összeválogatás nem rendelkezik egyéni, eredeti jelleggel, ha az valamennyi, bizonyos tulajdonsággal rendelkező elemet (művet, adatot) tartalmaz (például a valamennyi budapesti telefon előfizető adatai).”

A fentiekből az következik, hogy a felperesi adatbázis tartalmának összeválogatása – épp annak teljessége, illetve teljességre törekvése miatt – nem jelentett olyan szellemi tevékenységet, amely alapján az gyűjteményes műnek minősülhetne, szerkesztőjét pedig megilletnék a szerzői jogok.

Az eljáró tanács az összeválogatott adatok elrendezése, szerkesztése vonatkozásában ismételten hivatkozni kíván az SzJSzT 38/06. számú szakvéleményére, amely megállapítja, hogy „az elrendezés elsősorban akkor tekinthető egyéninek, eredetinek, ha az meghaladja a nyilvánvaló sorrendbe illeszthető tulajdonságok alapján (például kezdőbetű, súly, hossz) történő automatikus rendezést.” Az eljáró tanács megítélése szerint a felperesi adatbázis az összegyűjtött elemeket azok nyilvánvaló tulajdonságai (cím, kategória, árszint) szerint rendezte el és jelenítette meg, amely elrendezés megegyezik a hasonló tematikájú adatbázisok

általánosan alkalmazott elrendezési módjával, ezért a felperesi adatbázis a tartalom elrendezése, szerkesztése alapján sem minősül gyűjteményes műnek.

Az eljáró tanács a fentiek mellett rögzíti, hogy még ha a felperesi adatbázis gyűjteményes műnek minősülne is, a rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján nem állapítható meg, hogy ki minősülne a gyűjteményes mű természetes személy szerkesztőjének, továbbá hogy a Felperes e jogok vonatkozásában milyen felhasználási jogokat szerzett a gyűjteményes mű természetes személy szerkesztőtől. E körülmények feltárására tehát a jogsértés megállapítása érdekében akkor is szükség lenne, ha a felperesi adatbázis gyűjteményes műnek minősülne.

Az eljáró tanács fel kívánja hívni a figyelmet arra is, hogy az adatbázis előállítók kapcsolódó jogi sui generis oltalma – az Szjt.-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén – független attól a körülménytől, hogy az adatbázis gyűjteményes műnek minősül-e, vagy sem. A szerzői és a kapcsolódó jogi oltalmi forma párhuzamosan, de önállóan is megillette az adatbázis természetes személynek minősülő szerkesztőjét, illetve természetes vagy jogi személyiségű előállítóját.

Ad 10-11. A felperesi adatbázis összeállítója – a fenti megállapításokból következően – szerzői jogi védelmet nem élvez, ugyanakkor vizsgálandó, hogy annak előállítóját megilleti-e az Szjt. XI/A. fejezete szerinti kapcsolódó jogi sui generis oltalom.

Az Szjt. 84/A. §-ának (3) bekezdése szerint a sui generis védelem akkor illeti meg az adatbázis előállítóját, ha az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése vagy megjelenítése jelentős ráfordítást igényelt.

A tartalom megszerzése kapcsán felmerült költségek fogalmát az utóbbi években az Európai Bíróság is értelmezte. A British Horseracing Board kontra William Hill Organization Ltd. (C-203/02) ügyben hozott döntés szerint e költségek között nem vehetők figyelembe a tartalmi elemek létrehozatalával kapcsolatos költségek, de ilyen költség felmerülését a jelen ügyben nem is állították. A döntés szerint ugyanakkor az adatbázis tartalmának ellenőrzésével kapcsolatos ráfordításnak minősülnek „az adatbázisban meglévő elemek pontosságának ellenőrzésére felhasznált pénzeszközök.”

Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján kialakított véleménye szerint, az adatok megszerzése és ellenőrzése, az alkalmazott területi képviselők által való folyamatos ellenőrzése (kiegészítő adatgyűjtése) és az adatok feldolgozásával összefüggésben jelentkezett költségek jelentős ráfordítást igényelhetek a Felperestől.

Ha a bírósági bizonyítási eljárás során e ráfordítások jelentős volta megállapítást nyer, úgy a Felperes az Szjt. 84/A. §-a szerinti kapcsolódó jogi védelemben részesül.

Ad 12-13. Az Szjt. 84/A. §-ának (1) és (3) bekezdése szerint az adatbázis előállító engedélyre szükséges az adatbázis egészének, vagy jelentős részének kimásolásához, újrahasonosításához, illetve jelentéktelen rész ismételt, vagy rendszeres kimásolásához, újrahasonosításához.

Az adatbázis jelentős részének fogalmát az Európai Bíróság korábban már hivatkozott C-203/02 számú döntésével végezte el. E szerint az adatbázis *mennyiségi* szempontból jelentős részének megállapítása során az adatbázisból kimásolt/újrahasonosított részt a forrásul használt adatbázis teljességéhez viszonyítva kell értékelni. A *minőségi* szempontból jelentős

rész megállapítása során pedig az érintett rész megszerzésével, ellenőrzésével, megjelenítésével kapcsolatos költségeknek az egész adatbázis hasonló költségeivel való arányát kell értékelni.

Az Európai Bíróságnak az Apis-Hristovich kontra Lakorda ügyben hozott C-545/07. számú ítélete tovább kimondta, hogy önmagában az a „körülmény, hogy egy előállító adatbázisának tartalmát illetően megfigyelhető tárgyi és technikai jellegzetességek szintén megfigyelhetőek valamely másik előállító adatbázisa tartalmánál, arra utaló jelként fogható fel, hogy a 96/9 irányelv értelmében kimásolás történt, kivéve, ha ezen egybeesés az érintett adatbázisok között végbement átviteltől eltérő tényezőkkel magyarázható. Az a tény, hogy az adatbázisok előállítója által a nyilvánosság számára nem hozzáférhető forrásokból megszerzett elemek szintén szerepelnek a másik előállító adatbázisában, önmagában nem elegendő annak bizonyítására, hogy ilyen kimásolás történt, de erre utaló jel lehet.”

A korábbi válaszok alapján megállapítható, hogy az alperesi adatbázis a felperesi adatbázis tartalmának legalább mennyiségi szempontból jelentős részét kimásolta és újrahasznosította, amely cselekmények kizárólag a Felperes előzetes engedélye alapján voltak jogszerűen elvégezhetőek az Szjt. 2001. évi módosításának hatályba lépését követően.

A rendelkezésre bocsátott adatok alapján az eljáró tanács abban a kérdésben nem tud egyértelműen állást foglalni, hogy az adatbázis engedélyköteles kimásolását az Alperes, vagy az alperesi perbeavatkozó végezte-e el, ugyanakkor az adatbázis újrahasznosítása egyértelműen az Alpereshez köthető.

Ad 14. Az eljáró tanács a felperesi adatbázis jogi oltalmával kapcsolatos megállapításait a felperesi kérdésekre válaszolva már részletesen kifejtette. Tekintettel arra, hogy az eljáró tanács megállapítása szerint a felperesi adatbázis nem minősül gyűjteményes műnek, az annak szolgai átvételével kialakított alperesi adatbázis sem tekinthető gyűjteményes műnek. Hasonlóan, a kapcsolódó jogi oltalmat élvező felperesi adatbázis lemásolásával kialakított alperesi adatbázis nem élvezhet önálló kapcsolódó jogi oltalmat. Az eljáró tanács jelen megállapításaihoz szükséges dokumentumok az idő múlása ellenére rendelkezésre állnak.

Ad 15. E kérdésre az eljáró tanács korábban részletes választ adott már.

Ad 16. A felperesi keresetlevél F 2- 6. számú mellékleteiben található képernyőképek, illetve a csatolt egyéb dokumentumok alapján megállapítható, hogy az Alperes a felperesi adatbázis jelentős részét kimásolta és újrahasznosította. Amint ezt az eljáró tanács a fenti 7. pontnál kifejtette, a kapcsolódó jogi adatbázis védelem és annak megsértése szempontjából a perben az adatok egésze vagy jelentős része kimásolása és nem az adatszerkezeté bír jelentőséggel. A kimásolás és újrahasznosítás mértékéről a 12-13 pontokhoz adott válaszban szoltunk.

Dr. Gyertyánfy Péter
a tanács elnöke

Dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Dr. Mlinarics József
a tanács szavazó tagja